

اسناد، قوانین و ساختار آموزش و پرورش

گردآوری و تألیف:
دکتر حسن مظاهری

سرشناسه	:	مظاهری، حسن، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور	:	اسناد، قوانین و ساختار آموزش و پرورش / گردآوری و تألیف حسن مظاهری.
مشخصات نشر	:	تهران: مبنای خرد، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۲۰۶ ص.
شابک	:	978-600-5939-59-0
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	آموزش و پرورش -- ایران -- ارزشیابی -- هدف‌ها و نقش‌ها -- قوانین و مقررات
رده بنیان‌کنگره	:	۱۳۹۵۷۵/۲۸۲۲LB /الف۵م/
رده بنیان‌دیویی	:	۱۵۰۹۵۵/۳۷۹
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۵۲۶۲۲۲

نام کتاب:	اسناد، قوانین و ساختار آموزش و پرورش
گردآوری و تألیف:	حسن مظاهری
ناشر:	انتشارات مبنای خرد
تایپ و صفحه‌آرایی:	انتشارات مبنای خرد
طراح جلد:	فاطمه حسن
لیتوگرافی، چاپ و صحافی:	تراشه
نوبت چاپ:	اول - ۱۳۹۵
تیراژ:	۱۰۰۰
قیمت:	۱۴۰۰۰ ریال

شابک: ۰ - ۵۹ - ۵۹۳۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸

ISBN: 978 - 600 - 5939 - 59 - 0

آدرس: تهران - خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - نبش خیابان شهید وحید نظری - پلاک ۱۰۴

نمابر: ۶۶۴۸۰۶۶۶

تلفن: ۶۶۴۹۲۱۳۴

www.mabna.blogfa.com

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۹	 فصل اول: اسناد مرتبط با آموزش و پرورش
۹	 مقدمه
۱۰	 سند چشم‌انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران
۱۱	 نقشه جامع علمی کشور
۱۳	 سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران
۱۸	 سند مبنای نظری تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی
۱۸	 بخش اول: فلسفه تربیت در نظام جمهوری اسلامی ایران
۱۹	 بخش دوم: فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران
۱۹	 بخش سوم: رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران
۲۳	 ۱- زیرنظام برنامه درسی
۳۰	 سند برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران
۳۴	 ۲- زیرنظام مدیریت و رهبری
۳۹	 ۳- زیرنظام تربیت معلم و تأمین منابع انسانی
۴۷	 اساسنامه دانشگاه فرهنگیان
۵۸	 ۴- زیر نظام منابع مالی
۶۱	 ۵- زیر نظام پژوهش و ارزشیابی
۶۳	 ۶- زیر نظام تأمین فضا، تجهیزات و فناوری
۶۸	 استاندارد فضا و تجهیزات (مصوب شورای عالی)
۷۷	 فصل دوم: نهادها و سازمان‌های سیاست‌گذار و قانون‌گذار آموزش و پرورش
۷۷	 مقدمه
۷۸	 نهادهای سیاست‌گذار بین‌المللی
۷۸	 یونسکو

۸۰	یونیسف
۸۲	برنامه آموزش ۲۰۳۰
۸۳	نهادهای سیاست‌گذار ملی
۸۴	مجمع تشخیص مصلحت نظام
۸۸	مجلس شورای اسلامی
۹۶	شورای عالی انقلاب فرهنگی
۱۰۱	شورای عالی اداری
۱۰۳	شورای عالی ورزش و پرورش
۱۰۸	نهادهای سیاست‌گذار در حوزه صف
۱۰۸	شورای آموزش و پرورش استان
۱۱۷	شورای آموزش و پرورش منطقه ای
۱۱۸	شوراهای مدرسه‌ای
۱۱۹	فصل سوم: قوانین و مصوبات آموزش و پرورش
۱۱۹	مقدمه
۱۲۰	آیین‌نامه اجرایی مدارس
۱۲۳	آیین‌نامه امتحانات
۱۲۴	آیین‌نامه آموزش و پرورش تلفیقی
۱۲۶	آیین‌نامه نحوه ارائه خدمات آموزشی و پرورشی فوق برنامه
۱۲۸	آیین‌نامه آموزش بزرگسالان
۱۳۲	شرایط احراز مدیریت مدارس
۱۳۵	زمان آموزش در مدارس عشایر
۱۳۶	ساماندهی نواختن زنگ سراسری مدارس در مناسبت‌های ملی اسلامی
۱۳۷	قانون رسیدگی به تخلفات اداری
۱۳۹	هدایت تحصیلی
۱۴۰	آیین‌نامه کلاس‌های چند پایه
۱۴۱	بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های حوزه ستادی

فصل چهارم: ساختار تشکیلاتی و شرح وظایف وزارت آموزش و پرورش.....	۱۴۵
مقدمه.....	۱۴۵
تاریخچه سازمان آموزش و پرورش ایران.....	۱۴۶
۱- وزارت علوم قدیم.....	۱۴۶
۲- وزارت معارف، اوقاف و صنایع مستظرفه.....	۱۴۷
۳- وزارت فرهنگ.....	۱۴۷
۴- قانون تأسیس وزارت علوم و آموزش عالی.....	۱۴۸
۵- قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش منطقه‌ای.....	۱۴۸
۶- سازمان اداری و تحولات تشکیلاتی تا سال ۱۳۵۸.....	۱۴۹
ساختار نظام آموزشی دوره‌های تحصیلی تا سال ۱۳۴۵.....	۱۵۰
ساختار نظام آموزشی دوره‌های تحصیلی از سال ۱۳۴۵ تا ۱۳۷۰.....	۱۵۱
ساختار موجود وزارت آموزش و پرورش.....	۱۵۲
معاونت آموزش ابتدایی.....	۱۵۴
دفتر آموزش پیش‌دبستانی.....	۱۵۶
دفتر آموزش دبستانی.....	۱۵۶
دفتر امور مناطق کمتر توسعه یافته و عشایر.....	۱۵۶
معاونت آموزش متوسطه.....	۱۵۸
دفتر آموزش دوره اول متوسطه (راهنمایی تحصیلی).....	۱۵۹
دفتر آموزش دوره دوم متوسطه (نظری).....	۱۶۰
دفتر آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش.....	۱۶۲
معاونت پرورشی و فرهنگی.....	۱۶۴
دفتر امور قرآن، نماز و عترت.....	۱۶۷
دفتر امور تربیتی و مشاوره.....	۱۶۷
دفتر امور فرهنگی و هنری.....	۱۶۷
معاونت سلامت و تربیت بدنی.....	۱۶۸
دفتر سلامت و پیشگیری.....	۱۶۸
دفتر تربیت بدنی.....	۱۶۹

- ۱۷۰..... معاونت توسعه مدیریت و پشتیبانی
- ۱۷۱..... دفتر برنامه و بودجه
- ۱۷۱..... اداره کل امور اداری و تشکیلات
- ۱۷۲..... اداره کل تعاون و پشتیبانی
- ۱۷۲..... اداره کل امور مالی و ذیحسابی
- ۱۷۲..... معاونت حقوقی و امور مجلس
- ۱۷۴..... دفتر امور مجلس
- ۱۷۴..... دفتر حقوقی و حمایت قضایی کارکنان
- ۱۷۶..... سازمان‌های وابسته به وزارت آموزش و پرورش
- ۱۷۶..... سازمان نهضت سوادآموزی
- ۱۷۹..... سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
- ۱۸۳..... پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش
- ۱۸۴..... معاونت تالیف، تولید مواد و رسانه‌های آموزشی
- ۱۸۵..... دفتر تالیف کتابهای درسی ابتدایی و متوسط نظری
- ۱۸۷..... دفتر تالیف کتابهای درسی فنی و حرفه‌ای و کاردانش
- ۱۸۸..... دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی
- ۱۹۴..... اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
- ۱۹۷..... مراکز وابسته به وزارت آموزش و پرورش
- ۱۹۷..... مرکز سنجش آموزش و پرورش
- ۱۹۸..... مرکز امور بین‌الملل و مدارس خارج از کشور
- ۱۹۹..... مرکز آمار، فناوری اطلاعات و ارتباطات
- ۱۹۹..... مرکز اطلاع‌رسانی و روابط عمومی
- ۲۰۰..... مرکز برنامه‌ریزی و آموزش نیروی انسانی
- ۲۰۲..... اداره کل ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات
- ۲۰۲..... انجمن اولیا و مربیان
- ۲۰۳..... چگونگی ارتباط سازمان مرکزی با اداره کل و مناطق آموزشی سراسر کشور
- ۲۰۵..... منابع و مآخذ

مقدمه

نیروی انسانی هر سازمان، مهم‌ترین سرمایه آن سازمان است. در وزارت آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان بزرگترین دستگاه اجرایی کشور، حدود یک میلیون نفر به‌صورت مستقیم (معلمان، مدیران و ...) و غیرمستقیم (کارکنان اداری و ...) در تربیت دانش‌آموزان نقش دارند. در همین راستا ضروری است کارکنان این وزارتخانه مانند هر سازمان دیگر، علاوه بر آشنایی با قوانین و مقررات کلی دولت، نسبت به قوانین و اسناد ویژه دستگاه، به‌ویژه خود نیز شناخت کافی و لازم را داشته باشند. بنابراین وجود درسی با عنوان اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش برای دانشجو معلمان و افرادی که قرار است در آینده در نظام تعلیم و تربیت کشور فعالیت کنند، الزامی است.

از آنجا که در سال‌های اخیر اساس تحول بنیادین آموزش و پرورش توسط نهادهای سیاست‌گذار بالادستی، تدوین، تصویب و برای اجرا به وزارت آموزش و پرورش ابلاغ شده است، ضروری است محتوای این درس نیز منطبق با اسناد یاد شده مورد بازنگری و تجدید نظر قرار گیرد. توضیح اینکه در سال‌های گذشته وزارت آموزش و پرورش به دلیل عدم وجود اسناد مصوب و راهبردی مبتنی بر فرهنگ و فلسفه تربیتی جمهوری اسلامی، ضعف‌هایی در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی‌های خود داشته است. وجود این اشکال مهم و عدم ثبات سیاست‌گذاری در این بخش، مستلزم بازاندیشندگان را بر آن داشت که اسنادی زیربنایی و راهبردی برای حوزه تعلیم و تربیت تدوین کنند که رویکرد تحولی سیاست‌ها، وظایف و برنامه‌های این وزارتخانه را مناسب با سند چشم‌انداز کشور ترسیم و تعیین کنند. بدین ترتیب، چند سند از جمله «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش»، «مبانی نظری تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی» و سپس اسناد مربوط به زیرنظام‌های آموزشی از جمله زیرنظام برنامه درسی که به تبع آن سند برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران، تصویب و جهت اجرا ابلاغ شدند.

بر همین اساس سازماندهی محتوای این اثر، ذیل سه سرفصل اصلی اسناد، قوانین و

سازمان آموزش و پرورش، منطبق با اسناد تحولی و جدیدترین قوانین و مقررات مصوب مربوط، که آگاهی نسبت به این مطالب، برای همکاران فرهنگی، خصوصاً معلمان، مدیران و کارشناسان مرتبط، مفید و ضروری است، تنظیم شده است.

این کتاب در چهار فصل تنظیم شده است. فصل اول آن با عنوان کلیات به معرفی اسناد بالادستی پرداخته است. در فصل دوم نهادها و شوراها، سیاست‌گذار، تصمیم‌گیر و قانونگذار در حوزه آموزش و پرورش معرفی شده است. در فصل سوم نمونه قوانین و مقررات مهم و قابل توجه برای همکاران فرهنگی و دانشجومعلمان ارائه شده است و در فصل چهارم سازمان و ساختار تشکیلاتی وزارت آموزش و پرورش، شامل معاونت‌ها، سازمان‌ها، مراکز -رر- ستادی و اداره‌های کل استان‌ها و شرح وظایف و مأموریت‌های اصلی هر یک از این‌ها بیان شده است.

در لوح فشرده پیوست نیز تصویبات و قوانین مرتبط با آموزش و پرورش ذخیره شده است.

دکتر حسن مظاهری^۱

زمستان ۱۳۹۵